

*****

ကျေးဇူးတင်ကျေးဇူးတင်

ဗုဒ္ဓ ဗုဒ္ဓ ဗုဒ္ဓ ဗုဒ္ဓ ဗုဒ္ဓ ဗုဒ္ဓ ဗုဒ္ဓ ဗုဒ္ဓ ဗုဒ္ဓ ဗုဒ္ဓ ဗုဒ္ဓ

တိုးပွားရေးဦးစီးဌာန

ရင်းနှီးမြှုပ်နှံရေးဦးစီးဌာန

ရင်းနှီးမြှုပ်နှံရေးဦးစီးဌာန

လင်းတင်းဒဂုံ ရှေ့ပြေးဌာန

ပေးကွန်မီရှင်၊ ၂၀၀၅

ဆန်းစစ်ရေးဌာန၊ ဝင်းဇင်း

ဝင်းဇင်းဌာန

ရှမ်းခရမ်း ခိတုခင်း

ပူခင်းမား ရှမ်းပိလိုင်လိုင်ခင်းခင်း လင်းတင်းစား လံးရှု၊ရှုပုံထုပ် ပူခင်းလှိုင်
 နှော၊လိမ်းလံး တီးခင်း ရှမ်းလှိုင်စပ် မီးစေးရှမ်းလီ ကာခင်းထုတ်၊လံး ရှုပုံ နှောပုံ
 ကွခင်းတင်း လိုင်းရှိုတ်းကခင်းနှော၊လိမ်းနှော၊လံး ယေးခင်းလှိုင်၊ရှုပုံ မောပုံရှု၊ရှေးယဝ်
 စေးရှမ်းပူခင်းလှိုင်စပ်လာတ်းခင်းဝါး လင်းတင်းစားရှု ဂပျု၊လင်၊ဂ၊တံး မီးလံးမိတ်း
 လင်းရှမ်းလှိုင်၊လံးရှုပုံယဝ်ရှိုင် ? လင်းတင်းစား တွပ်၊လာတ်းဝါး ကံ၊ပံ၊လံးရှုပုံစတု
 ကိုင်းခင်း ရှမ်းလှိုင်စပ်သံ့ဝါး ပေးပံ၊လံးရှုပုံရှေး ရှုရှမ်းတွမ်လှိုင်လေးလေးစားစား
 ဝါးခင်းစားစားတေမီးရှေးမားထမ်လင်းရှမ်းယူ၊ စပ်လင်၊ခံးစား ပိုခင်းတိုင်ထုပ်းစပ် မိုင်း
 ပူခင်းမား ပံ၊ပေးရှိုင်ခင်းခင်း မီးခင်းကိင်းဂလိမ်းရှေးခင်း မားထမ်ရှမ်း (ဂပျု၊လင်၊ဂ၊
 တံး မီးလံးမိတ်း ?) လိုင်းရှမ်းစား သီ၊ရှေးရှေး နှောရှေးရှိုင်ကင်းကံ၊လင်းခိုခင်းတွပ်၊
 ရှမ်းမခင်း မခင်းသံ့ဝါး ကခင်းဂပ်ရှုစတု ရှုပုံပိတ်၊မိတ်းကိုင်း လင်၊ဂ၊လင်၊ဂ၊လင်းသိုဝ်
 လင်၊ဂ၊လင်၊ဂ၊လင်းလီ၊ လင်၊ဂ၊လင်၊ဂ၊ခင်းစံး လင်၊ဂ၊ရှမ်းဝွမ်း ရှမ်းလခင်း၊တင်း ရှမ်း
 ယွပ်၊ယွခင်း ရှမ်းလှိုင်ရှင်း ရှမ်းပိင်းသွင် လိုင်းခင်းစတုရှုယဝ် လှိုင်သေခင်း မီးဂပျု၊
 လင်၊ဂ၊သင်ထိုင်လံးလံးခေ ခင်းစား ရှမ်းစား ခင်းလိရှို လီကံမခင်းသေစားတွပ်၊
 ဝါး ပေးလင်၊ဂပ်၊ စွမ်းရှုလေးလေး ရှု၊ရှေးတီးလင်းတင်းစား ဝင်းဝင်း (တွင်၊ရှီး)
 ဝိင်းတူခင်းတီးခင်းစားစား ရှိုတ်းခင်းကီးယပ်း ကပ်ရှမ်းမခင်းရှု၊ရှုလင်းရှမ်း ရွပ်းခင်း
 လင်၊ဝါး လင်းရှမ်းလှိုင်၊တွပ်၊စား လှိုင်လံးဂပျု၊လင်၊ဂ၊ တိမ်းပိခင်းပပ်းကာတ်းသံ့၊ခင်း
 စိမ်းသိင်ပုံ လှိုင်သေခင်းသံ့သွင်၊မားပခင်းရှမ်းစား ရှမ်းလံးနှောပုံကွခင်းတင်း လင်၊တေ
 လွတ်းခင်းမံး ကံ၊လံးကံ၊ပိုခင်းစားယဝ်ခင်းစား -

လင်းတင်းစားလင်၊ရှုရှမ်းတွမ်လှိုင် ဂပျု၊လင်၊ဂ၊ပပ်းခင်းပိခင်းပံးရှု ပံးရှမ်း
 ပံးပူခင်း လှိုင်ခင်းခင်းတပ်းမွခင်း ကရသု၊ရှမ်းတံး ကခင်းလင်၊မောလိမ်းလှိုင်စပ် မိုင်းရှမ်း၊

စလးယမ်းလိပ် ရိပ်းတွမ်ခွမ်ပုံ ယေးကင်းယေးကိတ်းယေးကီး ခင်,ခိုင် ဂျးပီးဂျးခွင့်
 တံးရှမ်းယူ,သင်းတခင်းလုံကံ,ဝျး ပေးပို့ခင်းထမ်းမား ယျ,ပေရှ်းလံးခေးမံး ထင်,လိပ်
 လူထုဂ်,ခိုင်လိုင် ခိုင်းရှမ်းခံယင့် ။ သင်ရှမ်းကံ,လောင်း တွပ်,ခေးရှမ်းပို့ခင်းထမ်းမား
 ခခေ ခင်းလုံပို့ခင်း တေထင်,ဝျး တံးခေ့မု,ကခင်ခပ်စိ,ယူ,မိုင်းလိပ် ပီခင်မု,လီး မု,
 လေး မု,ပေး မု,မေး ခိုင်ခံဂေး ခပ်ကံ,ခူယူဝ်းခေ့ ခေ့လိုင် ထိုင်တီးမူးတိုင့်လိုင်
 ခိုင်းရှမ်း တင်းတိုခင်း တင်းခိုင်းယင့် ကင်,ဝျး ဂပျှ,လင်,ဂျ,ပပုံခေ့ ပုံပုခင်း ဂူခင်းလိုင်
 မျးဗိုဂ်း ရှ်းမေ လွံးရှ်းကွမ်းကော ရှ်းမေပုံပီခင်သရေ,ခေးတုခိုင်းတံးမိုခင်းယ့်,မ့်,
 သင်မူးထိုင်ယင့် ။

တီမ်းယင့် (22.1.05)

လင်းတင်းစေး

တီးလံးယျးယျးလေးလိမ်းတံး

ဝင်းတူခင်းတီး

မ၊တိဂ၊

နံပါတ်	လင်းတင်း	ခရီးလမ်း
1.	ဂပျ၊ သာမ်တူင် ဂမ်းခွင့် ... .. (လိမ်းလား)	2
2.	ဂပျ၊ သီ၊တူင် ဂမ်းခွင့်/ဂမ်းရှပ်း ... .. (လိမ်းလား)	3
3.	ဂပျ၊ ရှားတူင် ဂမ်းရှပ်း သွင်ဂိင် ... .. (လိမ်းလား)	4
4.	လင်၊ဂ၊ ရှားတူင် ဂမ်းရှပ်း သွင်ဂိင် ... .. (လိမ်းလူ)	5
5.	လင်၊ဂ၊ ရှားတူင် ဂမ်းဝှမ်း ... .. (လိမ်းရှင်)	6
6.	လင်၊ဂ၊ ရှမ်းတူင် ဂမ်းရှပ်း ... .. (လိမ်းလူ)	7
7.	ဂပျ၊ ရှမ်းတူင် ဂမ်းခွင့် ... .. (လား/ရှင်)	8
8.	ဂပျ၊ လိတ်းတူင် ဂမ်းရှပ်း သွင်ဂိင် ... .. (လိမ်းလား)	9
9.	ဂပျ၊ သာမ် သီ၊ ရှား ရှမ်း လိတ်း ပိတ်၊တူင်လေးခက် (လိမ်းလား)	10
10.	ဂပျ၊ ပိတ်၊တူင် ဂမ်းရှပ်းရှားရှပ်းလုပ်းသာမ် (လိမ်းလား)	11
11.	ဂမ်းလခင်၊တင်ပွတ်း ခုင်္ဂသိမ်းယွခင်းခိး ... (လိမ်းရှင်)	12
12.	ဂမ်းလခင်၊တင် မေတတခင်မိုင်းခွခင်၊ ... .. (လိမ်းရှင်)	12
13.	ဂမ်းယွပ်၊ယွခင်းပွတ်း ကံ၊လိလိခင်းရှမ်းပိုင် ... (လိမ်းရှင်)	13
14.	ဂမ်းယွပ်၊ယွခင်း လေးခံးသိုမိုင်းခွခင်(ဂတ်းဂးခိခင်စး) (လိမ်းလူ)	14
15.	ဂမ်းလွင်းရှင်းပွတ်းရှင်၊ (ပပုခင်းသုခခင်၊တရီ၊) (လိမ်းလူ)	15
16.	ဂမ်းလွင်းရှင်းယား ပွတ်းလေးခင်း (လေးပင်မူ)	16
17.	ဂမ်းတံးမား (ပပုဂမ်းတံးထင်မိုင်းရှင်၊) (လိမ်းရှင်)	17
18.	လင်၊ဂ၊မေတတခင်မိုင်းခွခင်၊ မေဂျခင်၊ခံ့ဂတ်း (လိမ်းရှင်)	18
19.	လင်၊ဂ၊မေတတခင် ကံ၊ပိုဂိင် ... .. (လိမ်းလူ)	19
20.	ဂမ်းရှင်လွမ်းတေးမာ၊ပာပိုင် ... .. (ပပုခင်းသုခခင်၊တရီ၊)	21
21.	ဂမ်းဝှမ်းပွတ်း ကုတုသာမ်ခင်း ... .. (ပပုလွခင်းမွခင်းရှမ်း)	22

(B)

ဂဗျာ၊ လင်,ဂျ,တံး

22. ဂၢမ်းဝွၢ်းယၢဝ်း ပိးရှ်ခွၢ် ... .. (ပပွဲဂၢမ်းမံလိတ်း)	23
23. ဂၢမ်းရှ်လွၢ်း လိးခိင်; ... .. (ပပွဲဂၢမ်းမံလိတ်း)	24
24. ဂၢမ်းရှ်လွၢ်း လိးသွၢ် ဂုင်,ငိုခိးခေၤ ... (ပပွဲငိုခိးငိုခိး)	25
25. ဂၢမ်းမေၤခွၢ်ဂိုဝ်း မိုဝ်းခွၢ်, ... (လိဂ်းရှ်)	26
26. ဂၢမ်းပု,တီးတုတ်း; ... .. (ပပွဲဂၢမ်းမံလိတ်း)	27
27. ဂၢမ်းရှ်လွၢ်းပိ,ခံတၢ်;	29
28. ဂၢမ်းပိ,တွၢ်းလိတ်း;	30
29. ဂၢမ်းမေၤပၢခိးသိင်; ... .. (ခၢင်းယိင်းဂၢင်းတိင်းခိ)	31
30. ဂၢမ်းဂိုခိးလုဂ်းကွၢ်,ခွၢ်;	33
31. ဂၢမ်းသွၢ်းခး (ဃုခိးခိးမးမး)	35
32. ဂၢမ်းဝွၢ်းရှးတူဝ် (ယု,ခိမလိပ်းဂိင်းသ့)	36

တွၢ်ခိးလင်,ဂျ,လူင်

1. လင်,ဂျ,တၢဝခိး သွၢ်ဂိဝ် မိုဝ်းခွၢ်, (ပပွဲတြးရှးတူခိ)	36
2. လင်,ဂျ,ပွတ်း သွၢ်ဂိဝ် ခၢင်းဂၢင်းသိုဝ် (ပပွဲဂၢ်,တိသဂုလုခိ)	38
3. လင်,ဂျ,ဃိ,လု, သၢမ်ဂိဝ် ခၢင်းဂၢင်းလိ, (1)	39
4. လင်,ဂျ,ဃိ,လု, သၢမ်ဂိဝ် ခၢင်းဂၢင်းလိ, (2) (လွင်းသထေးဂေၤတိဂ)	40
5. လင်,ဂျ,ပျုးပွတ်း သၢမ်ဂိဝ် တၢင်,ခံ, ခၢင်းလွံခိး	42
6. လင်,ဂျ,ပျုးယၢဝ်း သၢမ်ဂိဝ် တၢင်,ခံ, ခၢင်းခေၤခိး	44
7. လင်,ဂျ,ပျုးယၢဝ်း သၢမ်ဂိဝ် တၢင်,ခံ, ခၢင်းဂေၤရးစု	46
8. လင်,ဂျ, သွၢ်ဂိဝ် ခၢင်းသၢင်,လူင် မၢခိးဂၢံ, ရွၢင်းခွၢ်;	48

ဂပျှ၊ လင်,ဂျ,တံး (လှိုင်းတိုင်းစားတိမ်;)
“ ငင်းရွှမ်း ”

- ★ ဟ,လိဝး; ဂပျှ, - တံးဝး; “ ဂမ်းတပ်းလိပ်; ”
- ★ ဟ,လိဝး; လင်,ဂျ, = လင်,ဂျ,ရ တံးဝး; “ ဂမ်းရှင်းစိုင်း; ”
- ★ ရှမ်းလတ်း; - ကခ်ဂူခ်းရှင်းလတ်းတေ,ဂခ်ခ်ခ် - လတ်းရွှမ်း ။
- ★ ကပ်စေးရွှမ်း - မးဂမ်းစပ်းဂခ်ခ်ခ်ခ်ခ် - ရှင်းဂမ်း ။
- ★ ဂူခ်းရိုင်းကခ်မေ ကပ်စေးရွှမ်း - မးဂမ်းစပ်းဂခ်ခ်ခ်ခ် - လံးရိုင်း
မေဂမ်း ။
ရိုင်းမေကပ်တူင်လိက်းတိမ်;ပိခ်ဂပျှ, လင်,ဂျ,ခ်ခ်ခ် သံ့လံးရှင်းဝးမေလိက်;
- ★ မေလိက်းစပ်သံ့ရှာရွှမ်း လိက်းလတ်း; လိက်းရှင်း လိက်းလူ ရိုင်းခ်ခ်ခ်ခ် ။
ခ်ခ်းဂပျှ, လင်,ဂျ, ရိုင်းခ်ခ် သံ့မီး “ ဂမ်းကွခ်, ” ဂမ်းလူင် ။
- ★ ဂးပိခ် ဂပျှ, သမ်တူင် တေ,ထိုင် စိတ်းတူင် ပိတ်,တူင်လေး; ဂမ်းဝှမ်း
ဂမ်းဝှင့် ဂမ်းရှပ်း ဂမ်းလခ်,တင် ယွပ်,ယွခ်း; လွင်းရှင်း ရိုင်းခ်ခ် ရှင်းဝး
“ ဂမ်းကွခ်, ” ။ ဂမ်းလင်,ဂျ, ဗေ,လျ, တဝခ်း ရှေးစေး; သွင်ဂိပ် သမ်ဂိပ်
ကံပးဂိပ် ပျှင်းပွတ်း ပျှင်းယာ်း ရိုင်းခ်ခ် သံ့ရှင်းဝး; “ ဂမ်းလူင် ”
- ★ ခ်းဂမ်းကွခ်, ဂမ်းလူင် ရိုင်းခ်ခ် ဂမ်းကွခ်,စတု ရှင်းဂခ်ဂျ, ရှပ်းဂခ်ဂျ,
တေ,ပေးယဝ့် ကံ,ခ်ခ်ခ်ဂေး ကပ်ဂမ်းယွပ်,ယွခ်း; လွင်းရှင်း လူပ်းလင်သေ
လေးယဝ့်ဂျ, သုတ်းဂျ, ။ လင်,ဂျ,ဂမ်းလူင် သံ့မီးစေးတင်း စေးရှပ်း စေးလူပ်း
စေးသင့် စေးလိခ်ခ်; စေးယိုတ်း; စေးသုတ်း ရိုင်းခ်ခ်လူဂွခ်, ။ ဗေ,လင်ခ်ခ်
ပေးထိုင်တွခ်း; ဂမ်းလူင်မး လင်,ပွဲ,လူတူရ်း လူရ်းဂူခ်ခ်ကပ် ပွင်,ရေလံးယူ, ။

တွခ်းဂါးကွခ်, ကခ်လင်းတင်းစဂး ဂျုဂွမ်တွမ်ဝံ့ ။ (ပပုံလွခ်မွခ်းဂါး)

1. ဂပျု, သမ်တူဝ် ဂါးခွင့် (လိခ်းလတ်း)

ပပုံလွခ်မွခ်းဂါး

★ ငိခ်းလိလီ ပီးခွင့်တံး ခံးငိုခ်းလိပ် ဂိုဝ်ဝတ်းဂျု, ယျု,စွ်းလျု, ဃေ့,ကံ,ဃေ့
လေးကံ,လပုံ ပပုံလိခ်းတံး တံးကံ,ဂါးခွမ် ဂါးခွမ်တံးရှမ်း ရှမ်းကံ,လတ်း လတ်းတံး
ရှမ်း ရှမ်းကံ,ယွင်း ရှမ်းလွင်းခွ် ရှမ်းဝံ့မဝ် ရှမ်းလင်,ငိုဝ်း သိုဝ်းလင်,ယွင်း ကွမ်း
လင်,တိုခ်း ကံ,ခိုခ်းသင့် ဂိုခ်းခွင်မွတ်း ယွတ်းသဝ်စတ်, ဂတ်,လိပ်ဂါခ် မးခ်း
မိုင်းရှမ်း ခမ်လှိုတ်း ခွခ်းလပ်းယပ်, ရှပ်,တင်းစီ လံပီခေ့, ကံ,သျု,မး ပျု
ဂခ်ဝတ်း စွတ်းဂုခ်းရှမ်း ခွမ်းစီးယျု မးလံပါခ် စခ်လှိုင်တု ဧပုလီဂိုဝ် ခင်ဂိုဝ်
ပွမ်, ပိုခ်းလွမ်းရှမ်း ဂမ်းဂခ်လု ဝံ့လုလံ ဂါးခွမ်စံးစံး ဂဝ်ယျု,မိုင်း မိုင်းယျု,ဂဝ် ဂတ်
တံးလုခ်း စိမ်းငုခ်းခေ့, ဂျု,ဂါးပိုခ်း သိုခ်းဝျု,သိုခ်း ..... စတုဂိုဝ်းတံးဂျု
တံးခေ့ ။

☛ သမ်တူဝ် သမ်တူဝ် ဂွင်ဂခ်ဂျု, လတ်းမိုခ်းရှမ်း လတ်းဂါး သင်စွ်းဂွင်
မိုခ်းရှမ်းဂွင်ဂါးခေ့ဂေးလံး ။ မိုခ်းခင်,ဂါးတံးလံစဝ် ဂေးဝိသိတ်, ဂွင် ဂါး
သိမ်းဂျု,ပီခေ့ သမ်တူဝ် သိ,တူဝ်း ဂွ်းခင်,ဂဝ်, ။

ဂါးသိမ်းဂျု,ပီ တံးလံ ဂေးဝိသိတ်,ဂွင်

သိမ်းဂျု,ပီ ... တီးတံးရှမ်း ရှင်လိခ်းလိခ် လှိုင်ကံခ်လု မူ,မးခွ်, ထိဃွ်း
ဖမ်းမးခ်း ... ရှမ်းစုခ်းတံး ယံးဂခ်ပံ ... ထုမ်းထိခ်,ထုမ်းထါခ် လှိုင်ရှမ်းဂခ်
ခိုဝ် တံးလံရှမ်းခေ့ ။ ရှိတ်းခေ့ဂွင်ပီခေ့သိင်ဂါးဂျု, ။

- ☛ ပေးလားလုံးလုံး - ပီခင်ရှမ်းလား ။
- ☛ ပေးယိုတ်းသိုင်ရှင်ရှမ်း - ပီခင်သိုင်ရှင်ရှမ်း ။

2. ဂပျာ, သီ,တူဝ် ရမ်းရှင် (လိတ်းလား)
ပပ်လွတ်မွတ်းရှမ်း

★ ပီးခွင့်တံးရှင် သင်းခင်းမိုင်းလွံ လီခွံလှိုင်ဂွတ်, ပူ,မွတ်,ခိုင်းခမ်း
 ဂေး,လားပီခင်ခွတ် မီးမုတ်ရမ်း,ယွံ, မှ်,သုင်စတုစတု ဧပုပီခင်;လံမိုင်း ရိုင်းရှင်လှေးတံး
 နမ်းလိင်းခိုဝ်ရှေ မေပွင်ပွင်းဝ်း ရှေခံး လီးဝခင်း နမ်းခွတ်လံးလူး ထူးမးလိမ်
 ခိုင် ခိုင်ပံ ခိုင်မး ရှမ်းရှေးပိတ်းဂတ် ရှိမ်ဂတ်ဂိတ်ခိုင်မိုင်း ဂံ,ရိုင်းလှေးပွဲ ဂတ်လှိုင်လိပ်
 ပွင် ခွင်ဂပ်ခွင်မှ် ရှမ်းယွံးသုပ်းခံ လှိုင်လံပိတ်းမေး တေးသးပီခင်သိုင်း တိုင်းဂတ်
 နမ်းတံင်း မိုင်းမုတ်းမးလိမ် ရှိမ်ရှမ်းပိုတ်သင်း ဂင်းဂတ်ရှိုတ်းခွတ် မုတ်တံးယွမ်း
 လှိုင် လပ်သုင်းပီခင်စး ရှမ်းခေးရှိုတ်းဂတ် ဂွတ်းပတ်းခေး,ခေး, သွံ,ရှု,သွံ,မး ဂလး
 သံ့စပ်း ပီခင်လပ်းရှိုတ်းလွမ် လွမ်လူထိုင်းယိပ်း ရှမ်းသိပ်းသီ,ပီ လီလီ တမ်းတမ်း
 ယမ်းခတ်းပင်တိုင်း သိုင်းလှိုင်ဂံ,ပေး, ရှူး,ပတ်,သံ့ထု, ယု,မးခင်းရှိမ်မိုင်း လံးရိုင်း
 ရှပ်ပတ် လတ်ယွံးပေး,ခေး ရှိုတ်းစးရှပ်,ပတ်း ယေးခင်းယေးထိုင် သမ်းရှိုင်းသမ်
 ပုတ် မိုင်းကုတ်ခိတ်,ခေး, ရှူး,ပတ်,သံ့ပံး ဂံး;စပ်,စပ်းမး ဂလးမေ,ရိဂတ်, မေ
 ရှပ်,တင်းဂတ် ရှင်းဝတ်းပျက်;တူပ်, ခွတ်းမူပ်,ယိုဝ်းသွံ, သိုင်ယွံ,ရှင်;ရှပ်; ဂတ်,
 လှပ်းမေ,ထု, ဂု,ပိုင်,မတ်,ပံး လေးဝံးရှိုင်းမိတ် ခင်လိတ်းပေးသတ်, ရှပ်;ပတ်,
 ပွံ,မတ်, ပီခင်းတတ်,ယိုဝ်းခတ်; ရှင်းလတ်; မတ်,ပုင်း ခတ်းကင်းဂိုင်းဂိုင်း ပင်သိုင်း
 မိုင်းတံး ရှမ်းပေးတိမ် လိမ်လပ်းဂတ်,စး ရှမ်းခေးတိတ်,ယွမ်, ထွမ်,သံ့ထွမ်,
 စု လွမ်ရှုတင်းပံး ဂံး;လှိုင်ခင်းရှု ယေးခိတ်းပံးဂံ ပီခင်ခံပုတ်းရှု, မိုင်းသု,မိုတ်း
 လီ သိပ်းပီတိမ်မး ရှမ်းရှေးလပ်းစး ဂပ်ဝးဂတ်လံ မှ်းဝးဂတ်လိပ် သုပ်းခိတ်း

ကခဲး၊ ဝှ်မခဲး၊ ခဲးဝခဲး၊ ခမးဝခဲး၊ တေျ,ခတဲးဂခဲးခမး ... ဂွမ်းဂုမ်းဝိုမ်းယဝှ် တံးဂျီ တံးခေမး ။

ဂမးဂွင့်သီ,တူဝ် ကပ်တူဝ်ဝင်; ဂွင့်တူဝ်ပံ၊ ကံ,ခခခ ကပ်တူဝ်သွင် ဂွင့်တူဝ်ပံ၊ မိုခခခ,ကခခဝး ပီးခွင့်တံး“ဂှမ်း” “သဝ်း” ခဲးမိုဝ်း “လွံ” ... သံ့ကပ်တူဝ်သွင် ကခခဝး“လီမို” ခဲးမးဂွင့်ယဝှ် ။

ဂပျှ၊ ဂျးတူဝ် ဂမးဂှပ်း ။ (သံ့မီးလိဂ်းလတံး; လိဂ်းလူ လိဂ်းဂှင်)
သမ်မိဝ်းယဝှ် ။

3. ဂပျှ၊ ဂျးတူဝ် ဂမးဂှပ်း သွင်ဂိဝ် (လိဂ်းလတံး)
ပပံလွခဲးမွခဲးဂှမ်း

- ★ လုဂ်းကွခဲး,ဂှမ်း မိုဝ်းတံး ... ဂှိခဲးဝံးဝံးလွင်းလတံး;
- မိုဝ်းတံး ခိုဝ်းလုဂ်းကွခဲး ... ဟွံယဝှ်,သွခဲး,ခိုဝ်းဂှိခဲး;
- လုဂ်းကွခဲး,ဟွမ့်စွဲဂခခ ... ပုခဲး,ဟွခဲး,ဂှခခမိုဝ်းခေမး;
- ဂှိခဲးလိဂ်းလံးဂှးတူဝ်, ... ပရေျ,ပူင်,လှိုဝ်မး;
- ဂှးတူဝ်, ဂှးသွခခလံး ... ကွခခ,ယိဝ်းလံးဂတံ့လိဂ်း;
- ပေးဝံးလိုခဲးဂှိုင်ဂှျ, ... ဂှတိုခဲးသျ,ဂှိုင်တွခခ;
- မခခးသျ,ယဝှ်မိုဝ်းလီ ... ယခခခီဂှးလွင်းလွင်း;
- လိဂ်းလံး မိုဝ်းခိုခဲးယွ, ... မခခးမိုဝ်းမ့်,သုင်မး;
- ခိုခဲးယွ,ဂှိုဝ်းမီးဟင်း ... ပူ,ဂှပ်းလုင်းလံးခေမး;
- မုခခဟင်းတံးဂှိုင်ဂှျ, ... လွတ်,ဂံ,ဟွ,ဂှခခးကမး;
- ဂံ,ဟွ,ဂှလဂ်းတံး ... ခခ,သံးဟံး ထွင်,ဂှိုဝ်း;
- မိုဝ်းတံးဂွင့်ဝင်,ဂှိဝ်းဂပျှ, ... ဂှသမ်,ခတေျ,လီတမ်း;

ကံ၊ကွန်၊ယား၊အိုင်လုံ ... ဂူ၊ဝန်း၊ခွံ လုံး၊မုန်း၊
စတုယဝ့်တံးရါ တံး၊ခေး၊ ။

☛ ရမ်း၊ခွင့် = ကပ်တူဝ်ဝမ်း၊တွန်း၊သွင် - ခွင့်ကပ်တူဝ်ပံ၊ တွန်း၊ဝမ်း ။

☛ ရမ်း၊ရှုပ် = ကပ်တူဝ်ပံ၊ တွန်း၊ဝမ်း၊တင်း၊ဝို - သွံကပ်တူဝ်ကပ်တွန်း၊သွင်၊မုန်း၊ရှုပ်။

ကုပမု၊ - လုန်း၊ကွန်၊ရှပ်၊မိုင်း “တံး” ခွံတင်း၊ဝို ၊ ရှိခင်း “ဝံးဝံး” လွင်း၊လေး၊
ရှိတ်း၊ခွံ၊ရှုပ်၊ယဝ့် ။

4. လင်း၊ဂါ၊ ရှား၊တူဝ် ရမ်း၊ရှုပ်၊ သွင်၊ခိဝ် (လိမ်း၊လူ)
ပပ်၊ရမ်း၊မံ၊လိတ်း

- ★ ပိုခင်း၊ခိုင်း၊လဝ်း၊ပုတ်၊ထု၊ ... ရှင်း၊ခိုင်၊ခေး၊တူခင်း၊လွင်း
- ယူ၊သင်း၊လခင်း၊ခွင်း၊ဖီ ... မုန်း၊သိုင်း၊လိ ရှား၊မိုင်း
- ဖီသင်၊ရှမ်း၊ဂခင်း၊ဂျ၊ ... ဝခင်း၊တခေး၊ ပင်း၊လွင်း
- လင်း၊ဖောင်း၊ရိုင်း၊ခွင်း၊ခိုင် ... ရှတ်း၊ရှုံး၊ဖိုင် ဂပိလဝတ်း
- သင်း၊လိမင်း၊သခင်း၊ထေ၊ ... တံး၊လု၊သေ၊ ဝခင်း၊ခွ
- မိခင်း၊လှိုခင်း၊ပိတ်၊ဝခင်း၊မုန်း ... ဖီခင်း၊ဂုခင်း၊ဂုခင်း သခင်း၊ရှမ်း၊ဝိုယဝ့် ။
- ★ ရေး၊မုင်း၊ဝင်း၊လု၊ရှင်း ... လှို၊သိုင်၊ခင်း၊ခိပ်၊လှမ်း
- သိုင်း၊လှိုခင်း၊ထုခင်း၊တိမ်၊ဂျ၊ ... စမေး၊မု၊တု၊ယခင်း၊ရှေ
- သု၊ရှတ်း၊တံး၊လှိုင်၊ပပ်း ... လင်း၊လွင်း၊ရှပ်း၊ဖောင်း၊မုင်း
- လင်း၊ခင်း၊ရှမ်း၊သိုင်း၊ပိတ်၊ ... ရှင်း၊သံ၊လိတ်၊ ဝခင်း၊ပူ
- မိခင်း၊လှိုခင်း၊မုတ်း၊ရှမ်း၊မုန်း ... ဖီခင်း၊ဂုခင်း၊ဂုခင်း၊သခင်း၊ရှမ်း၊ဝိုယဝ့် ။
- ဖီလံ၊တပ်း၊လှိုင်၊သု၊ ... ထာခင်း၊ပိခင်း၊မု၊လှမ်း၊လုး
- လင်း၊ယင်း၊ရှု၊လိတ်း၊တိခင်း ... ကံ၊တူဂ်း၊လိခင်း၊သေ၊ယင်း
- မုတ်း၊ခင်း၊ဂိုး၊တုင်း၊ဖေး၊ ... လင်း၊ပံ၊ရှု၊ခိုင်၊မုတ်း၊ခင်း၊ယဝ့် ။

- ★ လုဒဖးကင်းသီ.ရိမု,ယု, ... ပေးကင်းသုတ်ထေ,တခး,ရှေးခံး
- ရှက်ထူခင်းဆု,တွခင်းလှ် ... ဂူးဝခင်းခင်ရှုပ်.ကုမ်း
- သိပ်းရှုန်းပိထူခင်းယှ်, ... ပုတ်းရှေ့မြ်,ဂိခင်မိုင်း
- ကမ်,ဝင်းလွံ.တင်းလံ၊ ... ဂူးဝခင်းသံပျေ,ထူခင်း
- ခင်းလှင်ယသေ,ထရု, ... လုန်းကင်းဂျ,ရှုလု, လံးလီ
- ရှုမ်းမူခင်းသိပ်းသမ်ပီ ... သဂျိုးဖီကင်,တဝ်း
- ဒခပခခမ်ဂ်းလက်, ... ဖူးဂံမက်,ရဂခင်း
- ဖူးထဝ်းသခင်,တိခင်းတိခင်း ... ဖူးပိခင်ဂိခင်းရှိုက်,ရှိုင်း
- ဖူးတံဝံးစွံးတူ, ... လံးရှခင်ယု,တခင်းတု
- ကိမ်,ကခင်းဝင်းလှ်မုး ... ကင်းလွင်းကြေးကွက်,ပံး
- မိခင်းဝခင်းသိုဝ်လှမ်းယှ်, ... လှိုခင်ပိတ်,မြ်,တိမ်မူခင်း
- ကံးသခင်း,ခလက်းစွခင်း ... ရှံးရှင်ဂွခင်း မု.ပျတ်းစတုယဝ် ။

• လိက်လူဆံ - ယိုတ်းသိုင်လူကွက်,ဂျ,ရှိုင်းရှိုင်း - ခိုခင်သိုင်လိက်ကြေးယဝ် ။

5. လင်၊ဂ၊ ရှုးတူဝ် ဂမ်းဝွန်း (လိက်ရှင်)
ပပ်တု,ခသမ်ပိုင်

- ★ တု,ခသဝ်းဝင်းလံ ... ယမ်းမိုဝ်းရှိုခင်းတခင်းခခင်
- သုပ်းယခင်းပွင့်ခခင်းဂခင် ... ဂုသုလ်,ကင်,မုးပခင် - မီးလုက်မီးမေးဂေး
- ကံ,ရှုဆုးရှိုခင်းယေး ... သံပေးယုင်းကွင်ယွင်
- ကံ,ကင်းလတ်းကင်းပွင် ... ဂံ့မေးမီးမေးစမး
- ဂေး.ဖူဝ်မေးခခင်းဂေး ... ဂေး.မေးသံ့မေးထိုင်

မိုင်းပွန်းကံ၊ တစ်ခင်းသိင် ... မေးဂေးသံ့ယိခင်ဝပ်း
 ပေးမေးသိမ်၊ နားခွပ်း ... နှစ်လမ်းလိမ်းမေ့မွန်ရှင်
 နှေးလေးကံ၊ ကာခင်းရှင် ... နှေးယိင်းရှင်၊ ရှိပ်ယွမ်း
 လုံးတံခါး၊ နှေးခင်းခင်းရှင် ... တီပေးပူရ်းခင်းယဝ်
 ဝိခင်လခင်းထာခင်းပေးနှင်းရှင်းရှင်း ... နှေးလေးဝါးမပုဂ်း
 နှေးယိင်းဝါးမပုဂ်း ... လေးခုခင်းတိုတ်ရှင်းရှင်
 သံ့ပေးတံခါးလိုတ်းလိုတ်း ... ပီးခင်းနှင်းခင်းရှင်း
 ယင်းဝါးမေးခင်းနှင်းရှင်းရားခင်းခင်းဝါး ။

လိမ်းရှင်ခင်း - လုံးတံခါးသိင် ယိုတ်းလှမ်းသေခင်း ရှင်သိင်ရှင်းယဝ် ။

6. လင်၊ နှင်းတူဝ် နာမ်းရှပ်း (လိမ်းလူ)
 ပပ်းလှမ်းမွန်ခင်းရှမ်း

- ★ လွတ်းလိမ်းခင်းမေ့ရှင်းတံး - ဂပ်းရှင်းပိခင်းကာခင်းလိပ်ခင်း
- လိလုံးတူရ်းရှင်ခင်းရှင်း - ဂ်းနှင်းခင်းခင်းသင်းမုဂ်းယုမ်း
- ဂ်းနှင်းခင်းခင်းတုမ်းခင်းခင်း - မင်ရှင်းပတ်၊ ခင်းခင်းတွင်
- မင်တီးမေ့ပွင်သာခင်းဂပ်း - မင်ရှင်းသားခင်းကုပ်းသားခင်းရှင်
- ဂ်းနှင်းခင်းခင်းတူရ်းခင်း - မင်ရှင်းခင်းခင်း ခင်းထံ
- မင်ရှင်းခင်းခင်း - မင်တီးမေ့ခင်းမေးလိခင်း
- မင်ရှင်းခင်းခင်းခင်းမုဂ်း - သိုဝ်းခင်းပေးခင်းလိခင်းလိင်
- ခင်းခင်းခင်းခင်းခင်း - သင်ရားပု၊ ရှင်းခင်းတွင်
- ရှင်းပေးခင်းခင်းခင်းခင်း - ကာ၊ ယုဂ်းရှင်းခင်းခင်း
- ခင်းခင်းခင်းခင်း - ရှင်းခင်းခင်းခင်းခင်းခင်း

လူဝ်းဂခိၣ်ဂၢတၢ်ဂၢၤဖၣ်ခိၣ် - ဂွၢ်ပံးပိုဝ်း;ဖၣ်ခိၣ်ခိၣ်ဂွၢ်တံးခံး
 လင်.လံးလွၢ်းလမ်းပိုဝ်းဂွၢ် - ဂံး.လံးဂီၢ်ခိၣ်လိၣ်ဂီၢ်ခိၣ်လံး
 ကိတ်းလူ ခိုဝ်းခပ်ပခိၣ်ဂွၢ် - ယိၣ်းလံးကွၢ်ခိၣ်,တၢ်လံးရၢ ...
 ဂွၢ်ပေးခိုခိၣ်ယၣ်,မုၢ်,မး - ဂံးဂၢးဂၢးပူခိၣ်လွၢ်းဂံး,ဂုခိၣ်
 တိုၣ်ဂွၢ်တခိၣ်တိုၣ်မဝ်း - တိုၣ်ဂွၢ်သဝ်း - တံးတခိၣ်တံး, တိခိၣ်တၢ်တၢ်တံး
 ယိၣ်းပံ,ဂုခိၣ်လံးဂုခိၣ် - ပေးခိၣ်;စးဖၣ်ခိၣ်,ပခိၣ်ဂွၢ် ဂွၢ်ကိၣ်;တံးရၢ တံးခေး။

7. ဂပျု၊ ဂွၢ်တၢ်ဂၢၤ ဂၢၤခိၣ်ခိၣ် (လၢတံး/ ဂွၢ်ခေးလံး)
 ပပံးလွၢ်မုၢ်ခိၣ်ခိၣ်

☆ လိုခိၣ်ခိၣ်လိုခိၣ်တံးဂွၢ်လိ ... ပိခိၣ်ပိတံးဂွၢ်တခိၣ်
 ဝခိၣ်ခိၣ်ဝခိၣ်တံးဂွၢ်သ့ ... လိုခိၣ်လိုတံးသိုဝ်းယုဝ်း
 မုၢ်တံးမိးဖၣ်ခိၣ်ဂၢၤခိၣ် ... သၢခိၣ်လံးဂွၢ်ခိၣ်ပေသၢခိၣ်
 လၢခိၣ်ခိၣ်ဂွၢ်ခိၣ်ပေသၢခိၣ် ... ခၢခိၣ်တံးတၢ်ဂီၢ်ခိၣ်လိလူင်
 ဂွၢ်ခိၣ်ဂုခိၣ်ဂၢၤခိၣ်ခိၣ် ... လူခိၣ်သိုဝ်းဂုဝခိၣ်ပိခိၣ်
 ဖၣ်ခိၣ်ဂေး; ပိုခိၣ်လွၢ်းဂၢၤခိၣ် ... ဂွၢ်ခိၣ်တံးလိၣ်ဂီၢ်တံးတေဂီၢ်ခိၣ်
 မိုဝ်းတံးဝိၣ်တံးတေဂီၢ်ခိၣ် ... မေး,ခိၣ်ခိၣ်မိးမိုဝ်းပၢင်ယုဝ်း
 ဂုၣ်းသၢဂီၢ်ဂုၣ်ပဝ်းဂီၢ်တၢ် ... ခိၣ်လိခိၣ်ခိၣ်ဖၣ်ခိၣ်မိးသိင်
 မေး,စးဂီၢ်ခိၣ်ခိၣ် ... တိၣ်ဝါခိၣ်;တိၣ်မိုဝ်း ... ခေးဖၣ်ခိၣ်သတံးသွခိၣ်ခိၣ်လိဝ်
 တၢ်သိုဝ်းတိုၣ်တံးခိၣ်လူင်လိဝ် ... လိၣ်ပိုဝ်းတိုခိၣ်ပိခိၣ်မိုဝ်းလိ
 ပေးမိုဝ်းမုၢ်ခိၣ်ဖၣ်ခိၣ်ဂီၢ်ခိၣ် ... ဂုခိၣ်ခိၣ်ခိၣ်ခိၣ်, ငါဝ်းဂုခိၣ်လိဝ်လင်
 ပေးတၢ်လွတ်,တၢ်ယဝ် တံးရၢ တံးခေး။

☛ ဖင်တီးပိခ်ဂမ်းခွင့် - ဖင်တီးပိခ်ဂမ်းရှုပ် - ရွင့်ဂခ် - ရှုပ်ဂခ်ဂျ၊ -
လင်,ဂျ,ရှုပ်ခုံလတ်ဂေးလံ; + ရွင့်ဂေးလံယဝ့် ။

8. ဂပျာ,လီတ်တံင် တွင် ဂမ်းရှုပ် သွင်ဂိဝ် (လိမ်းလတ်;)
ပပ်လွခ်မွခ်ခွမ်း

★ လွင်းယပ်,လွင်းဖခ် - လွင်းခခ်လွ် - တေထုပ်မိုဝ်းဝခ်လွ်ကံ,လိင်;
ပေးထုပ် တေဂိတ်းဂိုဝ်ခဝလျ, - ဂေး.ကံ.မိပရျ, ခခ်လွ်ယဝ့် ၊
ပရျ,ခလ;ဝိရိယသွင်ပျ - ဖွ်ကံ,ဂိုတ်,ဂပ်းမးသေဖူ;
ဂေးမိပရျ,ဝုံလံလံ - ဂိခ်လွမ်းတေ,ပေးတံ - ကိမ်,လတ်;
သင်မိဝိရိယ ရှင်းမခ် - ဂိတ်းသင်ကံ,ပေးတခ်းခင်,ပိုခ်;
သွင်ပိုင်ရှမ်ရှမ်းဂခ်မိဂမ်, - လင်,တိမ်ထုခ်ယဝ့် ထပ်းတင်းခမ်,ခပ်ရ် ။
ဂူခ်းရျမ့်ဖူလွ်တိမ်, - လွ်မပ် - ယမ်းထုပ်းဖေးမးခပ်ရှံးငံ;
ပိုခ်းလတ်;တေ.ဂေး ရှိင့်ဂါင့်ခိ - ပိုခ်းလတ်;လီဂေး ခခ်တ်းလိင်းလွမ်း
ဖူမိပရျ,ထုခ်းတိမ်တခ်း - ပိခ်သင်ဂေးလွ်မခ်းကံ,ပိုင်;
ပိုခ်းလတ်;တေ.ကံ,ခခ်တ်းလိင်းခိ - ပိုခ်းလတ်;လီ ကံ,မိုင့်လိင်းယမ်,
ထတ်းလွ်ဝုံခိုင်,ခခ်ခ်းတိမ်ဂမ်, - ခိမ်တိင်;လွခ်းလွခ်းယဝ့် တံးရ်တံးခေး။

☛ လင်,ဂျ,ဂမ်းလတ်; - ကပ်လတ်;ခခ်ဂခ်ခုံ ခိမ်လိုင်သေရှပ်းလတ်; ရှမ်း
ယူဝ်းယူဝ်းခခ်ဂခ် - သိပ်းပုခ်းယဝ့် ။ ပွင်,လွ်လီခင်းလီခတုခတု ။

9. ဂပျှ၊ သွင်ဂိဝ် (သာမ် သီ, နှူး နှူး ဘိတ်း ပိတ်,တူဝ် လေး,ခခိန်)
ပပံးမင်,ခထတံး (လိတ်းလား)

★ ဂမ်,လီဂေး - ပေးဂျမ်,ကံ,လီ - ဂွတ်းမိုခခိန်မေးပဒီယူ,တေး,လှောင်း
 ခခိဝ်ပပေး; ပေးကံ,မေးခွတ်း - ယင်းသုမ်းပမ်းစိတ် | ဂူခခိန်ခိုဝ်းလိတ်
 ပေးကံ,မေးဂွတ်းဂခိန် ပိခခိန်လား,သူ, - တီးယူ, ပေးကံ,မေးဂွတ်းမေးဂင်း
 မိုခခိန်ထိင်ခေး - ဂွတ်းပံးပံး - ပေးကံ,မေးပွင် - ပိခခိန်ပင်မေးဂွတ်း
 ဂွတ်းတင်းဂျ. - ပေးကံ,မေးသွခခိန်,မေးခေပံ - ရောင်းကပ်ခိုခခိန်ဂျ
 ဂွတ်းခေး - ပေးကံ,မီးဂွတ်းမီးပင် - တေပိခခိန်ပပ,ယိုဝ်း
 တပုခိုဝ်း - ပေးကံ,မီးမခခိန်, - ကံ,ရောင်းလူလိတ်းတူဂျမ်းလား
 ဂူခခိန်လား - ပေးကံ,မီးပပေး,သင် - ရောင်းပိခခိန်ကံ,သိုခခိန်
 လှိုင်ခိုခခိန် - ပေးကံ,ခံ; - ကံ,ဂျဂခိန် - ပိခခိန်ပိုခခိန်လုမ်းလုမ်း
 ဂူခခိန်လွင်းသုမ်း - ပေးကံ,ပိခခိန်လှိုင် - ရောင်းပိခခိန်ပေးလှိုင်
 ပီးခခိန်ခခိန်ပေးကံ,မေးဂွတ်း - မိုခခိန်မေးခခိန်မိတ်း
 မိုင်းလွတ်းလိတ်း - ပေးကံ,ပေးဂွတ်း - ကံ,လွတ်းဂွတ်း
 ပေးတေယွင်း - ယပ,ယွင်းတူဝ်ဂပ်,လားလား ။

● လင်,ဂျ,ရှင်ခခိန် ဂံးသင်,ထုဂ်, - တင်းကပ်သွင်တူဝ် - တေး,ပိတ်,တူဝ် - သုဂ်,
 မိခခိန်တီးလှိုင် - ဂူပမ်းတီးခခိန် - ကပမ, - တေပိခခိန်ပပ,ယိုဝ်း" တပု"ခခိန်"
 ဂျ,ထိင်;သွင်တူဝ် - ဂူပမ်းဂံးလိတ်ယဝ် ။

10. ဂပျှ၊ ပိတ်,တူဝ် ဓါမ်းရှုပ်း ရှားရှုပ်း လူပီးသမ်
ပပ့်မင်,ဂထတံး { လိမ်းလတ်း }

★ ရံ့လတ်းသိုဝ်း;ခိုဝ်း;ရံ့ - ပိခ်ဂူခ်းလိ

ရံ့ယု,လွင်းမံးစိ - ပိခ်ဂူခ်းဂျ - ရံ့ဂူခ်းလိကိတ်,ဂျ. - ဂူခ်းရံ့လိင်း
ရံ့မေ့ရှ်းလှမ်းပိင်း - ဂူခ်းလတ်းလိမ် - ရံ့ဂောင်းရံ့မေ့ထိမ် - ဂူခ်းရှ်းဂတ်း
ရံ့ဂောင်းကုပ်,မေ့လတ်း; - ဂူခ်းရံ့ရှတ်း - ရံ့ဂောင်းတွပ်,ထိင်ခတ်း -
ဂူခ်းရံ့တိုဝ် -

ရံ့တူဂ်,ကံ,ပိခ်ဂိုဝ် - ဂူခ်းရံ့ဆူဂ်, - ရံ့ငဝ်ငိုဝ်းတူဂ်,သူဂ်, - ဂူခ်းပိတ်းလံ
ရံ့သေ,ယူင်းစု,စံ - ပိခ်ဂူခ်းဂိတ်း - ရံ့ယုမ်,ပိုခ်းမိတ်းမိတ်း - ပိခ်ဂူခ်းငိုဝ်း
ရံ့ဂူင်းလူဝ်းရိုခ်း,ရိုဝ်း - ပိခ်ဂူခ်းမဝ် - ရံ့လတ်း;ပေ,ယု,တဝ် - ပိခ်ဂူခ်းလူရံ့;
ရံ့ဂောင်းခိင်းဂောင်းသူရံ့; - ဂူခ်းရံ့ယွတ်း - ရံ့ခေးတူ,ဂူတ်းငွတ်း - ဂူခ်းရံ့ဂူတ်း
ရံ့ရံ့လံ့လိတ်,ပေ,တု - ဂူခ်းပိင်းတရိုင်း - ရံ့လတ်း;လိမ်းလတ်းလိင်း -
ဂူခ်းဂောင်းလိခ်

ရံ့ကုပ်,ပူခ်းလတ်း;ပိခ် - ဂူခ်းထူင်လူမ်း - ရံ့လတ်း;ယုမံ့စုတ်လူမ်း -
ဂူခ်းရံ့ပျေ,

ရံ့သ,ယဝ်း;တံသေ, - ဂူခ်းခတ်းပိုခ်း; - ရံ့လတ်း;လပ့်သိုဝ်း,ငိုခ်း; -
ဂူခ်းဂောင်းဂဝ်း

ရံ့စု,မိုတ်းရိုခ်းရှပ်း - ဂူခ်းလိမ်းတူဝ် - ရံ့လတ်း;ရိုရ်,ရှခ်းစုတ် - ဂူခ်းသေ,လေ,
ရံ့လတ်း;ယတ်း;တံ,ပေ, - ပိခ်ဂူခ်းမိုတ်းလူခ်း မိုတ်းခတ်းယဝ်

စွမ်းပိခ်ဂူခ်းသင်ဂေး; နိုတ်းကပ်တူဝ်ပေ,ကိတ်,တူဝ်မခ်းတု. ပိးခွင့်တံးခပ်ရျံ ။

☛ ဈေးငင်းတင်းဝံ့ "လိ" ရှု,ထိင်းရှားတူဝ်ရှုပ်း "စိ" ရှု,ထိင်းသမ်တူဝ်သုတ်း ။
လင်,ဝေးရှားရှုပ်း လူပီးသမ်ယဝ် ။ ဂပျှ, လတ်း;ကပ်ဂံးခမ်ခမ် လင်,ဝေးသံ့ ရှင်ကပ်ဂံး
ခမ်ခမ်ယဝ် ။

11. ဂါမ်းလခမ်,တၢင်းပွတ်း (ခုန့်သီဝ်းယွခမ်းခါး)
ပပိလွခင်းမွခမ်းခါး

★ ဂျထုဂ်,ခါးမခမ်းခုန့်သီဝ်းရှင်သီဂ်,မွဉ် သီဝ်းကွခမ်,သိတ်းလံးဂျသီခမ်,ရှင် -
လိပ်းယဝ် လိပ်းယဝ် တေးပခမ်ဂုမ်,ဂုမ်, သီဝ်းကွခမ်,ဝါးမိုးခံ့ရှင်းရှိုဝ်ရှခမ်,ယုမ်,
တံခမ်းမိုဝ်းလိပ်းလေး ပေးခမ်ပၢဂ်,လွံ. ဂျပၢဂ်,ဝါး ရှင်းဂူးငိုခမ်းသူသီ,ရှို.
လိုင်ပုမုးဝါးတွခမ်းလိုင်မၢပ်,တံခမ်, သီဝ်းကွခမ်,ဝါးမိုးဂူးမိုဝ်းရှိုခခေ,ခမ်ခမ်, -
တံခမ်းလေးတင်းစီးတင်းရှင်ပၢဂ်,ပုခမ်း ပေးကံ,သံးမုးထုးရုးရှင်လၢင်,လုခမ်း -
သၢဂ်းရှိုးပေးဗွဂ်းကွဂ်းကျေပုခိုဂ်,ဗၢဂ်, - မိုဝ်းခံ့သံးမုးရှုးပခမ်းပံသီ,ပၢဂ်, -
မိုဝ်းရှိုဝ်းသံ့တံခမ်း ရှုးဂုမ်းပံသီ,လွံ. - ဝံသီဝ်းလူခမ် ၊ တံခမ်းသၢမ်ပၢဂ်,တွင်,-
ဂျပု.ထဝ်း ပေးဝုခံ့ခံ့လွံကံ,ပွင်, ... ယွခမ်းရှိုးယွမ်းသၢမ်ပၢဂ်,ရှင် -
ဂျပၢဂ်,ဝါးယိုခံ့ထုး ပီခေးမုးဗွင်း - ပိုင်လွင်းတံခမ်းခါး - တေရှိုးမခမ်းဂုမ်, -
တေရှိုးမခမ်းဂုမ်. ။

12. ဂါမ်းလခမ်,တၢင်းမေတတခမ် မိုဝ်းခွခမ်.(ဂါမ်းရှင်)

★ ပိုခမ်းဝါးလိပ်းစာ,ဗယ,ဂျာမ်း စင်းရှမ်းမုံရှင်းဗိုဝ်းရှင်,ဂွဉ်ခံ့ -
ယိဝ်းယွမုံယိဝ်းမခမ်းသီဝ်းတၢင်းဂံ, - ပိုခမ်းဝါးသရေ,ဗလးလိမ်တံ, - ပိုင်းယု,တွ်း
မုခမ်တွ်းဝ်း တွ်းလၢင်းထံ, ... ခုနခမ်းဝါးစတုတု,ယွတ်းလိပ်းဂံ, - လံ,လွံမဂ်မခမ်း
ယွတ်းစခမ်း မွခမ်ဗၢင်,ခံ့ ... မုံလွဂ်,မွဂ်,စိပ်ယွတ်းလိပ်းလွံ - တု,တု,ရှုယု,
ယွတ်းစခမ်းမဂ်,မခမ်း လိုင်ခေ,လွံ ... တိုင်းဂံဂါးမခမ်းကွဂ်, ... လိပ်းလွံသပေ,
မွဂ်, ... ပိုခမ်းဝါးလု,တၢင်,သၢင်းလိပ်းခွဂ်, ... လု,တၢင်,သၢင်းရှိုမ်း စၢင်းရှိုင်း
လုဂ်းဗၢဂ်းခွဂ်, ... ဝခမ်းကွဂ်,လိပ်,ခိုဝ်ခံ့ဂတ်း ဝါးတတ်းလိပ်းလတ်းလံလံ,
မခမ်း ... သၢပ်သိုဝ်, ဗမးရှင် ဗမးရှိုခမ်း ရၢင်ကိမ်,လၢခမ်း ... ပိုခမ်းဝါးဂၢင်

ဂါးခင်းစွမ်းမွှ်၊လူင်၊ ... သွင်းသွင်၊လွတ်၊တူင်၊ သိုင်၊လိမ်ဂဝ်းဂှ်းမိတ်္တံ ...
 ဂှ်းပာ်၊သၢင်းပိတ်၊မိတ်၊လိပ်၊လံပုတ်္တံ ... ခင်င်းသီ၊ဂီ၊ဂၢပ်၊ယုတ်္တံ ... ဂှ်းမိတ်္တံ
 သတၢင်းဗူ၊ဗေ၊ဗေဝ်၊ ... မင်သီတ်၊ဂှတ်းဂှတ်းဂှတ်း၊ ... မင်ထာပ်၊စာတ်္တံယိုက်း
 တိုက်္တံမိုက်းတူင်ပုင်၊စိုက်္တံ ... လွမ်ထာင်၊မၢင်၊လှ်ဂၢင်းလူင်း ခန့်စွင်းစိပ်သွမ်၊လိက်္တံ ...
 ဗေခင်းထီ၊သုရပ်၊ဗေ၊လုပ်းလုခင်း လျးမုခင်းဗဟ်ပံ၊ပိုက်္တံ ... သီခင်းတိုက်္တံမုးခတ်းလျး
 ဗဟ်တးပိတ်္တံပေ၊ကွက်၊ ... မွှ်၊ဗဟ်၊တိုက်၊သုခင်းဂှ်းဂှ်း - ဂှ်းလၢမ်းဂုခင်းဂှ်းခင်င်း
 လေးလေးတၢ်။ ။

ခန့်ပိတ်္တံဂါးလခင်း၊တၢင်္တံ မေတၢ်တခင်းဂှ်းပိုက်္တံဂှ်း၊ ။ ဂှ်းပိုက်းသီင်မခင်းလခင်း၊
 လူင်းသွင်ပိတ်္တံတၢင်္တံ ပိတ်္တံတၢင်္တံဂှ်းလေး၊ လင်၊ဂှ်းဂှ်းဂါးလခင်း၊တၢင်္တံ ၊ ကံ၊မိးသီင်
 မိုက်း မိုက်းတေသုတ်း လင်၊မိုက်းယုတ်္တံ ။

13. ဂါးမးယွပ်၊ယွခင်းပွတ်း ကံ၊လီလိခင်းဂှ်းပိုင် (လိက်းဂှ်း)

- ★ ခန့်ခင်းခင်းစား - ဗဟ်ယု၊လိခင်း
 ပေးထာင်၊ဝုးမခင်း ဂှ်းခင်း၊တိုခင်း
 စးလၢင်းတူက်းတံခင်း၊ဂဝ်၊ ၊
- ★ ဗေကွခင်းလှ်လိင်းလိင်ကွက်၊ဗေဝ်၊
 ပေးလိခင်းမခင်း
 လၢင်းစးဗေဝ်ပုင်၊လိင်း
- ★ ဂှ်းကွခင်းသၢင်းခင်းဂှ်းယု၊ပိုင်း
 ပေးလိခင်းမခင်း
 လၢင်းသက်းတံဂေ၊ဂါးခင်း၊

- ★ သု၊ဂျ၊လဝ်းမဝ်းမိတ်္တံခင်း၊စာခင်း၊
 ပေးမဂှ်းမခင်း
 လၢင်းဗေဝ်းဂခင်းကံ၊စေး -
- ★ ယုးဗဟ်၊ယုးလံ ယုးမဝ်းဂေ၊
 ပေးလိခင်းမခင်း
 လၢင်းစးယွမ်ဂှ်းဂှ်း၊
- ★ ဂှ်းမၢပ်၊-ဂိုတ်း-ဂဝ်း-လိခင်း-ကုပ်၊ဗေဝ်၊
 ပေးလၢတ်းမခင်းခင်းခင်းတိုခင်း
 ပိုက်းတေလင်းယုတ်္တံ ။

14. ဂမ်းယွပ်,ယွခ်း လရေးခံးသွံ့မိုဝ်းခွခ်း, (လိဂ်းလူ)
ပပ်ဂတ်ဂးခိခ်းခေး

★ ဂျ၊ဂေးဂျ၊ဧလး ဧမးဝး ... ပေဂွံးမီးလွင်းဖေးသင်ယာပ်,ယုင်းခေး ...
 ခံခ်းဂွံးမုခ်ဂုင်,လွင်းသီ,လ လွမ်းဂုမ့်ဂွင်းထီမ်ဝံ,မုင်း ... ဧစဂှ.ဖေးလခခ်, ...
 ပိုခ်းဂေးမတ်ဂွင်,လဂ်းဂျ၊ ဂွတ်းဂှေလတ်းဂွိုခ်းလွမ်ဂီ,မခခ်, ... ထာမ်လွင်း
 တင်းယဝ်းဂိုတ်းသီင်ယွံ,ဂွင်း ။ မိုဝ်းလိပ်ပိုခ်းသွံ့, ဂူးဂွိုခ်း ဂူးယေးယဝ်း ဂိုတ်းဝံ
 မွ်းမွ်းဂိုတ်းဂိုပ်ဂျ၊မ်,ဂောင်း ... ဗတ်းလတ်းဗတ်းလွမ်ဂျ၊ဂ၊ ။ ဖခခ်,ခေး,တခခ်,
 လှဲဂေးလံး ဂေး,လံး ကံးဂိုင်းလွင်ယွံ,ခေး ... ဂှုဧစ;ဗိုခ်းလံးဂိုခ်း ဂူးဝခ်း
 ဂိခ်ကံ,သီင်; ။ သပ်းယူ,ဂးခင်းခံ့လိခ်လတ်းဂှပ်းယဝ်း ယင်းမွ်းဗတ်းခိင်တံင်,
 လတ်းဂွမ်း ဂွံပးဝိုင်; ... ဝိုခ်းကွခ်, ယေးပီဂှုးဂွမ်း မတ်းဂွံးဂေး; ... မွ်းထီင်
 ကံ,သွံ့, ။ မိုဝ်းခံ့ လတ်းပိုင်ခေးခင်း ဂှုတဂ်းလှဲ,မွ်း ဗပ်းခင်း ဂှု,ဂိုဝ်းဂှုရ်းဂှင်း
 လွင်ထိုခ်,ယွံ, ... ဂှုလိမ်းဗူးလင်မုးသဂ်းလူးမုခ်မိင်,လတ်း ။ ပေးကံ,လံးမုး
 ထူးရူးမဂ်းလိပ်းဖေခင်းတံတူ,ခင်း ... ဂွံသီခ်းလေးတေး,မုဂ်းဗပ်းခင်း
 လိခ်ကေး,ဂခခ်, ။ တင်းကပ်မိုဝ်းဗုဂ်းခံ့ တေး,ဂွတ်းလိတ်းမိုဝ်းခင်းခိင်မခခ်,
 မခခ်, ... တေလံးမုးသဂ်းဗူးလင်ယာပ်လွင်လုမ်, ။ ။ ကံ,လွင်,လတ်းဂွမ်း
 ခမ်းလံး ခံ့လွင်ယဝ်း မွ်းဂှုတေလံး ပးဗပ်းသခခ်မတ်းလပ်းကိပ်ကိခ်,လိုင်; ...
 ပံဗပ်းခင်းဂှုရ်းလွံလိုင်ဂိုဝ်းထိုခ်, ။ ပံဗပ်းခင်းဂှုရ်းလွံလိုင်ဂိုဝ်းထိုခ်, ။

သီင်မခင်း ကံ,သွံ့လွင် မိုခ်ဂမ်းလခခ်,တင်ဧလး - ယွပ်,ယွခ်း -
 ယွပ်,ယွခ်းဂျ၊ - လင်,ဂွင်ဂမ်း ယွပ်,ယွခ်းခံ့ယဝ်း ။

15. ဂါမ်းလွင်းရှင်း ပွတ်းရွှင်, (ပပုခင်းသုခခင်,တရီ,)

★ မခင်းဂေးလေးဂီခင်,လီခင်းဝံး ပံးတံးရှ်းပေးပူခင် မူခင်ရှ်းယုမ်းရှ်း
ရှင်ထာခင်း တံတွက်လံးမုံလံးတွက်, ။ ခင်တံးဂီခင်,ဂလိးဂတီး လခင်းဇီးရှ်းယုမ်းခင်း
အေး,အင်း ယင်းတွတ်ယင်းတံး; မုံဇီတံးတွင်းတွင်တိခင်အေး မခင်းဝးတံးယဝ့် ဂံးခင်
ဂပ်လဝ်းလှ်ထာခင်း ပါခင်းစွဲးပေးကွက်, ... မင်ပွက်ပေးလူမုံခင်းထွင်းယဝ့် ။ ပေး
လူမုံခင်တံးလှ် ယုတ်တိခင်ခိခင်ပံ ကံခင်ခင်းစေး ရှင်းပေးတခင်,မိုခင်ဝိုင်း ..... သိုဝ်
ကံးလံးလိပ်းလံးဂခင်ကီခင်,ပိုင်း ၊ ရှင်ခေး,မင်ထု,ရှိုဝ်ခင်ခင်, ကီခင်,ကီခင်, ကံ,စပု
ကီခင်, လီခင်းမုလီခင်းအခင်း လံးဂခင်းသီ,တိခင် လံးခိခင်ယိုခင်လှ် ယိုခင်စေး ပံးပေး
ကံ,ရှတ်းလှ်; ... သွပုသင်းလံးငိခင်းတွင်ကွခင်,ရှင်းလှ်လိခင်ထင်,လှ်; ... လှ်; ...
ပိုခင်းလံးခခင်မုးယဝ့် ရှင်ပူခင်တွင်းခင်ခင်, ၊ ရှု,ရှု,ယဝ့်တံးတွင်မခင်းရှမ်း တွင်
ယတ်,ရှင်းလှ် ပးတင်းလင်လခင်,မြက်,မေးသျှ; ရှိုဝ်းဝးပိခင်ပိုခင်းလံးတံခင်, မိုခင်ရှမ်း,
ရှပ်းအုတ်းအေးဂခင်း ပတံးခိပ်းခင်းငမ်းဂူခင်း ကိဝ်ဂလိး ဂတီးသွပုခင်းခင်ခင်, ... လင်,
ဝး,ရွှင်, ဂေးအခင်းတု. ဂွခင်းဂူရပ်,ဝူရပ်,လု,မု.လွတ်းထာခင်း ပးဂီခင်, ... စစ
လင်းကွခင် တိုဝ်ရုးအေးယဝ့် ။ လင်,ဝးလံးတူခင် ခုမုခင်သင်းရွှင်းအွင်းခင်ခင်
ယု,ပေဂိုတ်း မိုခင်သင်,ယသေး ... ကပ်မေးခိမ်း ကံးဂူခင်းအခင် သိုဝ်,ပိတ်း ...
လှ်,ထင်,ရှိုဝ်း ဝးတေလံးတင်း လိဂ်ခင်းသင်ကွခင်,ဂေး.ဂီတ်းလိတ်း ... သို,သို,
လံးသံး ထုဂ်းလံးတိခင် ရှမ်း,ခင်တံး; လခင်ပံးကပ်ခေး ပေးလွက်; လေးဂသံ,မုတ္တို
သင်,ခု, သု,သခေးထမ်းလဝ်းတင်းလံး ထုဂ်,လံးမေပူခင် လှ်ထွက်; ... ပေလတ်းရှမ်း
သုခင် တီးပုခင်တီးခခင်း လိပခင်းသိခင်ရှ်းလံးလံး လိဂ်ခင်မု.ဂွခင်းဂူရပ်, ... ပေရှ်း
မခင်းလခင်း ဝိုင်းလခင်းဝင်း အင်းထွင်း ရှင်သုခင်ပိုခင်း ခခင်ခတ်း ခိုမ်းစုရပ်, ...
ခခင်ခတ်းခိုမ်းစုရပ်, ။

16. ဓာမ်းလွင်းရှင်းယာ်း (ကရေးပာင်မူ) (ပပိပိုခင်းကျမ်းလေးဂ)

★ ဂ်းခေံ့ခပ်းခိုခင်းခါခင်ယာ်း တူင်မေုအေးဂေုယုမ်းမူခင်း ရှုခင်းသွင်လမ်းလွင်း
 ပွဲးမွင်း ပွဲးတွင်းစွဲးဝိခင်းလုဂ်းသိုင်လိုဂ်းလိမ်းဝါခင်ခေု ... ဗုခင်ခပ်လေးခင်းလွဲးချောင်း
 စွဲးထူပ်း ရှုပွဲးရှပ်း ကရေးဂေုမေုလိဂ်းလံးလောင်းဂါမ်းခါခင် ... တဂ်းလိတ်းဟုရပ်,
 ဂုရပ်းလိမ်,ခသး လင်,ဂျ, ။ ရှုးကခင်လိတ်းယု,ခရမ်,ခဂ, ရှုတ်းရှုး ဟုးယိုင်းဟုးလံး
 လံးဝိခင်းဂခင်ထွမ်,သျ, ... ပီခင်ခင်,မိုဝ်းခခေံ့ ပေးဝုးကျ,ယု လုဂ်းယိုင်းလံးသိပ်းသီ,
 သိပ်းရှုး သေရှုး ပေးခမးလပ်း မျ,တျ,ပီ,တျ, ... သုတ်းသိပ်း ပါခင်ဝါင်းယဝ်း ။ ဂ်း
 ခခေံ့ တင်းရှုခင်း တင်းယေး ပလုဝ်းခင်းခင်လုင်ဂေု,ဂွင်ခါင်း ... ခင်းလံးဂွခင်းခေု
 လာမ်,ပူရပ်း ။ မီးယု,ဂေုလိတ်းခိုင်ဂုရပ်း ဟုပံ,ရှုမ်းလွမ်းလုရပ်း ... တုရပ်းခေးခင်း
 ကသါင်းရှင်းဟေင်ခိုဂ်းမီးရှုခင်, ။

ဝဲရှုးခခေံ့, ပူ,ရိသမာပ်,ရှုတ်း ဂါတ်းလါတ်းလှိုင်းလေးသီခင်းမွဂ်းပါခင်တါခင်,
 မိုဝ်းလိခင်း ရှုခင်းခင်းယဝ်း ။ ရှုးဂျ,ရှုတ်းရပ်မခင်းခင်း ဂံ,မီးလမ်းလွဲးမာင်,သေတါင်း ...
 ခင်းရှုတ်းတင်းသိပ်းတင်းဟုင်ယုမ်,မာတ်း ။ ရှိုင်,တါခင်,ဩ,တါင်,ပခင် လှိုင်းမခင်းဝုး
 ခင်းဂါတ်, ... တါင်းလါတ်းလိမ်းဝဲလွဲးလွဲး ... ရှုးတေးယင်းပံ,မီးဂေု,ဂါင်ပါင်း
 ခါင်းဂွမ်, ။

ရှုမ်းပိုဝ်း ကုပျ,တါခင်,ဂံ,ရှုး ရှုးယု,ရှုးပံ,လောင်းလှိုင်းလံးယု,ပွဲးလွမ်ထွမ်, ...
 ခင်းရှုတ်းဂါတ်ရှုးလေးဂုခင်းယဝ်း ။ ဝဲရှုတ်းလှိုင်းကခင်ယုမ်းယုမ်းယာပ်းယာပ်း တုပ်း
 တါပ်းသျ,လံ တါခင်းခံသွမ်မိုခင်ရှုခင်း ... ရှုခင်းကျ, ရှုခင်းယွင်, ရှုခင်းတုတ်း ရှုခင်းရှပ်း
 ရှုရပ်းယဝ်း ။ ခွဂ်းသေခခေံ့ ပေးဝုးမီးရှင်းမီးဟေင်တါခင်,တါခင်, ခင်းလါတ်းမုး
 ဝုးခုခင်လပ်း မံးလပ်း သပ်းမာတ်းရှိုင်း လွင်းခိုင်းရှုတ်းရှုမ်တါခင်းလှိုင်းတေး, ။

ပေးတေကပ်ဂေု, ။ ရှုး လံးယု,ရှုမ်းခခေံ့ခင်းဂါင်း လွင်းတါင်းပျူ, ...
 လှိုင်းခခေံ့ တေလုတ်းလံးပိတ်းလုမ်းလုမ်းယဝ်း ။ ပေးလှိုင်ပိင်းခင်း ခါင်းဂါင်ဂုခင်း